

Pregledni znanstveni članek Review scientific paper (1.02)
Besedilo prejeto Received: 1. 9. 2020; Sprejeto Accepted: 12. 9. 2020
UDK UDC: 929Škafar V.
DOI: 10.34291/Edinost/75/Kranjc
© 2020 Krajnc-Vrečko CC BY 4.0

Fanika Krajnc-Vrečko

Vinko Avguštin Škafar – ob 80-letnem jubileju

*Vinko Škafar – On the Occasion
of his 80th Anniversary*

Izvleček: Prispevek predstavlja Vinka Avgušтина Škafarja, kapucinskega patra, teologa in izrednega profesorja pastoralne teologije, ki je eden vidnejših sodobnih ekumenskih delavcev na Slovenskem. Njegovo temeljno področje je pastoralna teologija, še vedno predava na Katehetsko pastoralni šoli v Mariboru. Vodi tudi nekaj zakonskih skupin in je župnik v župniji, kjer se prebivalstvo naglo stara, zato se veliko ukvarja s problemi staranja. Kot član Slovenskega ekumenskega sveta deluje na pomembnejših ekumenskih dogodkih in predstavlja vez med starejšo in mlajšo generacijo slovenskih ekumenskih delavcev. V svojem raziskovalnem delu velikokrat posega na področje zgodovine, predvsem rodnega Prekmurja in kapucinskega reda ter posameznih kapucinov.

Ključne besede: Vinko Škafar, teologi, kapucini, ekumenski delavci, jubileji

Abstract: *The paper presents Vinko Avguštin Škafar, a Capuchin priest, theologian and associate professor of pastoral theology, who is one of the most prominent contemporary ecumenical workers in Slovenia. His basic field is pastoral theology, he still lectures at the Catechetical Pastoral School in Maribor. He also leads a few marriage groups and is a pastor in a parish where the population is rapidly aging, and consequently often deals with the problems of aging. As a member of the Slovenian Ecumenical Council, he works at important ecumenical events and represents a link between the older and the younger generation of Slovenian ecumenical workers. In his research work, he often delves into the field of history, especially his native Prekmurje and the history of the Capuchin order and individual Capuchins.*

Key Words: *Vinko Škafar, theologians, Capuchins, ecumenical workers, anniversaries*

Uvod

Upokojeni izredni profesor pastoralne teologije na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, kapucinski pater in župnik pri sv. Jožefu na Studencih dr. Vinko Avguštin Škafar je v minulem letu dopolnil osemdeset let. Je eden tistih slovenskih redovnikov, ki so poleg svoje duhovniške službe dejavni

kot predavatelji, raziskovalci in uredniki ter avtorji številnih monografij. Njegov pogled na svet, duhovništvo, Cerkev in predvsem na človeka ter njegovo razumevanje vloge zakoncev v sodobni družini se zrcali v številnih objavah in tudi intervjujih, ki so bili zadnja leta objavljeni v posameznih slovenskih časopisih. Kot profesor pastoralne teologije in eden vidnejših sodobnih ekumenskih delavcev na Slovenskem ter poznavalec novodobskih sekt in verskih gibanj si gotovo zasluži obsežnejši »festšrift«. Ta zapis pa pri naša le nekoliko razširjene biografske podatke s pomembnejšimi življenjskimi mejniki od rodnih Beltincev, ki so v minulem stoletju dali številne duhovniške in redovniške poklice, do študijskih let in posameznih postaj njegovega službovanja in raziskovalno-pedagoškega dela na Teološki fakulteti. Življenjski mejniki so vsekakor vplivali nanj in pogojevali njegovo delo na področju raziskovanja, publiciranja, urednikovanja in pastoralnega življenja, kar ga zaznamuje v slovenskem verskem in kulturnem okolju.

1 Življenje

Rodil se je 27. avgusta 1939 v Beltincih, kjer je obiskoval osnovno šolo in nižjo gimnazijo. V letih 1954–1956 je obiskoval kapucinsko gimnazijo v Osijeku, nato noviciat v Varaždinu in medškofijsko gimnazijo v Zagrebu, ki jo je leta 1959 končal z maturo. Po odsluženem dvoletnem vojaškem roku v Makedoniji se je leta 1961 vpisal na zagrebško teološko fakulteto, študij pa je nadaljeval in ga leta 1967 končal na Teološki fakulteti v Ljubljani. V duhovnika je bil posvečen leta 1966 v mariborski stolnici. Po tedanji navadi je dobil redovno ime Vinko. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je vpisal pedagogiko in sociologijo (»da bi bolje razumel takratno mladino«), a študija ni končal, ker je odšel na podiplomski študij v Rim, kjer je leta 1974 doktoriral na Antonianumu z disertacijo *Skupno duhovništvo kot temelj za družinsko duhovnost v luči 2. vatikanskega cerkvenega zbora*.

Njegova službovanja v pastorali so vezana na Slovensko kapucinsko provinco. V letih 1967–1970 je bil magister kapucinskih bogoslovcev in seminščnikov v Ljubljani, nato 1970–1971 kaplan pri sv. Ceciliji v Celju in prvi upravitelj duhovnije (manjše župnije) Svetina nad Celjem, kamor se je znova vrnil po končanem študiju v Rimu. Leta 1977 je prišel k sv. Ožbaltu na Ptuj, kjer je opravljal službe kaplana, župnika, dekana, naddekana in tu ostal do leta 1990.

V letih 1977–1983 in 1984–1990 je bil predstojnik kapucinskega samostana na Ptujju in nato šest let provincial Slovenske kapucinske province. K sv. Jožefu na Studencih je prišel leta 1996 kot predstojnik kapucinskega samostana v Mariboru, leto kasneje je postal tudi župnik te župnije. Poleg dela v pastoralni je bil med letoma 1981–2008 urednik družinske priloge *Naša družina* in 1983–2004 (honorarno še do 2012) predavatelj na Teološki fakulteti Ljubljana, Enota v Mariboru.

2 Delo

Delo teologa Vinka Škafarja je razpeto med pastoralnim in raziskovalno-publicističnim področjem. Na obeh področjih je enako zavzet in dosleden, obe pa sta ga zaznamovali tudi v slovenskem duhovnem in kulturnem prostoru.

2.1 Pastoralno delo

Kot novomašnik v šestem letniku teologije je v pastoralnem letu 1966/67 ob koncih tedna pomagal na župniji v Komendi. Tam se je srečal z zgodovino župnije in s Petrom Pavlom Glavarjem (1721–1784), katerega življenje in delo je kasneje raziskoval in svoje izsledke objavil na Glavarjevem simpoziju v Rimu (1999). Kmalu po začetku svoje duhovniške poti se je ob pogovoru s človekom, ki je bil udeležen pri pobjah v Kočevskem rogu, prvič srečal z resničnostjo polpretekle zgodovine. To ga je močno prizadelo in pozneje je veliko svojega raziskovanja namenil dogodkom med drugo svetovno vojno in po njej, tudi v vlogi postulatorja v postopku svetniškega kandidata Danijela Halasa, zbral in objavil pa je tudi gradivo za svetniškega kandidata Jaroslava Kiklja. Oba sta bila umorjena v času druge svetovne vojne.

Kot kaplan v Celju in upravitelj duhovnije Svetina nad Celjem je spremljal veliko mladinsko skupino pri sv. Ceciliji, kjer je bila že močno razvita in dejavna mladinska pastorala, in na predavanja za mladino so prihajali tudi mladi iz okoliških župnij. Po vrnitvi s študija v Rimu je kot mlad doktor znanosti pri Škofovski konferenci Jugoslavije postal član Komisije za družino, in v tem času se je začel dodatno izobraževati za delo z družinami.

Tako je njegovo pastoralno delo v veliki meri zaznamovalo spremljanje zakoncev in družin ter s temi vsebinami tesno povezano urejanje *Naše družine*, mesečne priloge verskega časopisa *Družina*.

Njegovo službovanje v pastoralni na Ptuju mu je ponudilo možnost, da je med drugim dokazal svoje organizacijske sposobnosti. Tu je kot hišni predstojnik vodil gradnjo nove samostanske hiše, ki je postala župnišče župnije sv. Ožbalta z veroučnimi prostori. Poleg skrbi za gradnjo v letih 1977–1978, ko so se kapucini že vselili v nove prostore (Škafar 2016, 21), je skrbel za samostansko skupnost in aktivno deloval v pastoralni. Duhovniki ptujske dekanije so ga kot kaplana pri sv. Ožbaltu na Ptuju leta 1979 izvolili za dekana ptujske dekanije, kar je ostal do leta 1990, ko je bil izvoljen za provinciala Slovenske kapucinske province.

V službi dekana ptujske dekanije je skupaj z dekanoma završke in velikonedeljske dekanije poživil delovanje Ptujkega pastoralnega področja (PPP), kar se zrcali iz področnega zbornika *Zvonovi Ptujkega pastoralnega področja*, ki je izšel leta 1984. V *Zvonovih* so bile predstavljene vse župnije Ptujkega pastoralnega področja in župnije drugih dekanij, ki so spadale pod takratno veliko ptujsko občino. Ob statistiki so bili predstavljeni tudi duhovniki kulturni delavci, nekaj leposlovnih in drugih člankov, domača poezija in takratni skupni tečaji PPP. Poleg stalnega tečaja priprave na krščanski zakon, ki je bil pri sv. Juriju v prošnji (Š. J. 1984, 11–12), je imel kaplan in dekan Vinko Škafar posebna predavanja za mladino in vodil je teološki tečaj za versko poglobitev pri kapucinih (Novosel 1984; 1984a, 9–11.12–14). Kot dekan ptujske dekanije je bil pet let dekan svetovalec takratnega II. naddekanata mariborske škofije (dekanije Lenart v Slovenskih goricah, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, Velika Nedelja in Zavrč). Ob kidričevskem župniku si je uspešno prizadeval, da je takrat nova župnija Kidričevo dobila novo cerkev sv. Družine, saj prej v ptujski dekaniji več kot sto let ni bila zgrajena nobena nova cerkev.

Pastoralne potrebe v času njegovega službovanja na Ptuju so ga spodbudile k temu, da je s sobratih kapucini dal pobudo za gradnjo nove cerkve, posvečene kapucinskemu svetniku Leopoldu Mandiču, ki je umrl med drugo svetovno vojno v Padovi. Gradnjo nove ptujske cerkve je Vinko Škafar podrobneje opisal v eni svojih zadnjih knjig (Škafar 2016) in iz nje je mogoče razbrati njegovo močno zavzetost za reševanje pastoralnih

potreb ter vsestransko sodelovanje s prebivalci Ptuja. O zavetniku cerkve Leopoldu Mandiču je Vinko Škafar objavil daljši prispevek v *Družini*, pri čemer je izpostavil njegov živeti ekumenizem:

Pater Leopold je želel vse svoje življenje posvetiti delu za krščansko edinost, predvsem med pravoslavni in katoliškimi kristjani. Klica te misli je v njegovem srcu vzknila že v mladih letih. Takoj po novi maši je prosil predstojnike, naj ga pošljejo na Vzhod kot misijonarja edinosti. [...] Bog mu je dal razumeti, da je njegov Vzhod v Padovi, da je njegov misijon v spovednici v posredovanju Božje tolažbe ljudem z odpuščanjem grehov in iskanjem rešitev v duševnih stiskah. Zadal si je nalogo, da bo v spovednici ravnal tako, kot bi moral ravnati, če bi v resnici deloval za edinost z drugimi kristjani na Vzhodu. Obvezal se je, da bo vsakega človeka, ki bo pri njem iskal duhovno tolažbo, sprejel s tako zavzetostjo in ljubeznijo, kakor da bi prišel k njemu pravoslavni kristjan. Hotel je premostiti velike razdore med ljudmi ter graditi resnično skupnost vere in dobrote. (Škafar 2016a, 7)

V času službovanja in življenja na Ptuju je Vinko Škafar velik del svojega pastoralnega dela namenjal mladim, ki so bili zelo dejavni, saj sta bila takrat pri sv. Ožbaltu na Ptuju dva mladinska zbora, Shalom in Lampica. Mladina se je tudi v počitniških mesecih tedensko zbirala, vsako leto je imela skupina v Senovem duhovne vaje in bila je tudi ekumensko odprta. V Mariboru je več let vodil prekmursko študentsko skupino in srednješolsko skupino tistih, ki so stanovali po domovih, saj so bili iz različnih krajev Slovenije, in so radi prihajali na tedenska srečanja. Nekaj časa je bil tudi referent za študentsko in mladinsko pastoralo mariborske škofije. O delu z mladimi je v pogovoru za *Frančiškovega prijatelja* povedal:

Mladi so vedno odprti za vrednote in vsak mladi bi rad vložil svojo energijo tja, kjer bo začutil vrednote. Krščanstvo je glede tega neizčrpno, mladi pa so nabiti z ustvarjalnostjo, ki jim jo morajo voditelji omogočiti [...] V letu, ko smo praznovali osemstoletnico rojstva sv. Frančiška, smo začeli s srečanji s Frančiškovo mladino, kamor so kasneje prihajali iz Celja, Maribora, Škofje Loke in Vipavskega Križa. Včasih se nas je zbralo nad šestdeset. Ljubitelji Frančiška smo poleti hodili na duhovni teden h Knezovim v Robanov kot [...]

Leta 1985 smo za prvomajske praznike prvič poromali v Assisi in druge kraje, kjer je živel Frančišek [...] Angeli varuhi so bili z nami. Leta 1986 je trinajst mladih Ptujčanov prvič izreklo obljubo, da bodo naslednje leto hodili za Kristusom po Frančiškovem vzoru. (Podjavoršek 2009, 16)

V letih 1990–1996 je bil provincial Slovenske kapucinske province, o čemer pravi:

Po srečanju z Abrahamom sem postal provincial in bil sem vesel, da me za provinciala niso izvolili prej. Ta služba je odgovorna in navadno je koristno, če provincial ni premlad, saj leta prinesejo vsaj kakšno novo izkušnjo. Učimo se sicer vse življenje. Seveda pa je služba provinciala tudi zelo odgovorna za posamezne brate, da se dobro počutijo in živijo z veseljem krajevno bratstvo in bratstvo na ravni province. Včasih šele pozneje ugotovimo, kaj bi morali storiti drugače. Toda preteklosti ne moremo več spreminjati, ne vemo, če bomo dočakali prihodnost. Naša je sedanost. (Podjavoršek 2009, 16)

V času vodenja Slovenske kapucinske province se je udeleževal tudi vrhovnih mesečnih zborovanj (generalni kapitelj) reda v Rimu in spoznaval vodstvo kapucinov z vsega sveta. Kot provincial je ohranjal bratske odnose s hrvaškimi kapucini. P. Tomislav Šagi-Bunić, teolog kardinala Šepera na koncilu in član HAZU, je imel v tem času duhovne vaje za slovenske kapucine. Pater Vinko se je tudi sam rad odzival, če so ga hrvaški bratje prosili za sodelovanje.

Leta 1997, leto dni po izteku šestletnega provincialnega mandata, je postal župnik pri sv. Jožefu v Mariboru, in tukaj živi in dela še danes. Kot studentski župnik se je dejavno vključil v delo mariborske dekanije. Pri sv. Jožefu na Studencih v skupnosti sobratov kapucinov tako že skoraj četrto stoletja skrbi za župnijsko občestvo in za vzdrževanje ter obnovo cerkve in samostana. Njegov zadnji veliki projekt v cerkvi sv. Jožefa je postavitve replike baročnega oltarja v prezbiteriju. Aktivno je vključen v življenje mestne četrti, v kateri sodeluje z Osnovno šolo Janka Padežnika, s turističnim društvom, gasilci, domom ostarelih in drugimi ustanovami. V času njegovega službovanja pri sv. Jožefu so na Studencih skupaj s studentskim turističnim

društvom in drugimi krajevnimi organizacijami poživili tradicionalno Jožefovo žegnanje. Studenški gasilci na florjanovo sodelujejo pri slovesnem bogoslužju in Vinko Škafar blagoslovi vse pomembnejše pridobitve v mestni četrti Studenci. Njegova zavzetost za življenje kraja je vidna tudi iz njegovih prispevkov v časopisu Studenčan, v katerih krajane seznanja z življenjem župnije, pomembnejšimi cerkvenimi prazniki in dogodki. V domu ostarelih Pod Gorco opravlja tedenska bogoslužja in skrbi za duhovno oskrbo varovancev doma. Mestna četrt Studenci mu je za njegovo aktivno delo v kraju leta 2020 kot prvemu krajanu podelila naziv častnega krajana. Ko je za osrednji slovenski časnik Delo odgovarjal na vprašanje, katero področje svojega delovanja bi najbolj izpostavil, je dejal:

Sem župnik v župniji, kjer se prebivalstvo naglo stara, zato se veliko ukvarjam s problemi staranja. Delujem tudi v domu za starostnike Pod Gorco. Ugotavljam, da bi morali na področju skrbi za starejše vsi, ki lahko kaj prispevamo, bolj sodelovati. Le tako bi lahko za vse tiste, ki so jim z leti pošle moči in potrebujejo pomoč, več naredili. (Kontler 2020)

Kot studenški župnik je vedno široko odprt za sprejemanje drugače in različno mislečih, saj pri njem potrka na vrata številni »popotniki« – tako tisti, ki resnično potujejo po svetu, kakor tudi tisti, ki so vedno na poti v svojih življenjskih iskanjih.

Ves čas pastoralnega dela je aktivno vodil zakonske skupine. Še vedno vodi tri, in to v Mariboru, na Ptuju in v okolici Kamnika, in te imajo vsaka zase svojo posebno dinamiko. V dveh skupinah pri vsakem srečanju piše partner partnerju; nekateri tudi vse, kar napišejo, preberejo na glas, drugi iz napisanega povedo tisto, kar želijo, tretji pa sploh nočejo pisati (Kastelec in Purger 2009, 5).

Kapucini so znani tudi kot ljudski misijonarji po župnijah. Tudi Vinko Škafar se je večkrat pridružil svojim bratom kapucinom, ki so vodili ljudske misijone. Najpogosteje je vodil ljudske misijone v Ljubljani pri sv. Križu na Žalah, v Komendi, v Mariboru na Teznem in pri sv. Rešnjem telesu, v Celju pri sv. Ceciliji, v Vojniku, Šoštanju in Mozirju, na Ptuju pri sv. Ožbaltu, na Hajdini, pri sv. Urbanu pri Ptuju, v Zavrču, pri Veliki Nedelji, v Gornji sv. Kungoti, Svečini in Sv. Juriju ob Pesnici, pri Sv. Kunigundi

na Pohorju, v Murski Soboti, Lendavi, Beltincih (večkrat), Turnišču, Kobilju, Martjancih, sv. Juriju v Prekmurju, na Tišini, v Novem mestu – Šmihel, Juršincih, Jarenini in morda še kje. S posebno hvaležnostjo se spominja praznika Marijinega vnebovzetja, ko je s tamkajšnjim župnikom 25 let soblikoval pripravo in praznovanje največjega Marijinega praznika v glavnem romarskem središču Prekmurja – Turnišču.

Član Slovenskega ekumenskega sveta

Kot smo omenili v uvodu, je Vinko Škafar eden vidnejših sodobnih ekumenskih delavcev na Slovenskem. Je član številnih komisij, ki oblikujejo sodobno podobo Cerkve na Slovenskem. Njegova najbolj vidna vloga je gotovo večdesetletno članstvo v Slovenskem ekumenskem svetu, v katerem ni po naključju. Kot dolgoletni sodelavec dr. Stanka Janežiča in urednik ekumenskega zbornika *V edinosti* se je dolga leta aktivno vključeval v ekumenski dialog med krščanskimi Cerkvami še v prostoru nekdanje Jugoslavije. Eden zadnjih pomembnih ekumenskih dogodkov, na katerem je dejavno sodeloval, je bil obisk visokih predstavnikov Ruske pravoslavne cerkve v Sloveniji 29. julija 2016, ko so se na ekumenskem pogovoru srečali predstavniki Ruske in Srbske pravoslavne cerkve ter Katoliške cerkve v Sloveniji. Pogovora so se udeležili metropolit Hilarion Alfejev, protodiakon Vladimir Nazarkin, ierodiakon Nikolaj Ono in Aleksander Eršov iz Rusije, metropolit Porfirje Perić in Irinej Aleksander Obradović iz Srbske pravoslavne cerkve. Gostil jih je ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore, ob njem pa so bili člani ekumenskega sveta, med njimi tudi Vinko Škafar, in ob koncu srečanja so podpisali skupno izjavo glede vloge Katoliške in Pravoslavne cerkve v sodobnem svetu.

2.2 Pedagoško delo – izredni profesor pastoralne teologije na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani

Od leta 1983 do 2004 je bil Vinko Škafar predavatelj na Teološki fakulteti, najprej kot asistent, nato docent in nazadnje izredni profesor za pastoralno teologijo. Po upokojitvi leta 2004 je honorarno predaval še do leta 2012, še vedno pa predava na Teološko pastoralni šoli. Njegovo pedagoško delo se potrjuje v številnih mentorstvih pri zaključnih delih študija. Bil je mentor številnim diplomantom, samo na Teološki fakulteti je pod njegovim mentorstvom študij končalo 31 teologov, petdesetim pa je bil somentor pri njihovih zaključnih delih. Pod njegovim mentorstvom je doktoriral

dr. Stanislav Zver, znanstveni magisterij pa opravil Tomaž Majcen. Svoje mentorsko delo je opravljal tudi na Katehetsko pastoralni šoli, kjer so »pri njem« diplomirali številni katehisti, katehistinje, stalni diakoni in drugi pastoralni sodelavci.

Pastoralno teologijo je na Enoti Teološke fakultete v Mariboru predaval skoraj tri desetletja, zato lahko rečemo, da je bila velika večina danes srednje generacije duhovnikov mariborske metropolije »vzgojena v njegovi šoli«. V tem času se je zgodil izrazit premik od množične k specifični, posamični pastoralni, in svoje razumevanje dela sodobnega duhovnika je med drugim pojasnil v enem od pogovorov za časopis *Družina*:

V preteklosti je bila slovenska vernost množična, struktura župnije pa piramidalna. Duhovnik je bil na njenem vrhu, ljudje pa so ga (frontalno) poslušali. Družba kot taka se je v nekaj desetletjih zelo spremenila. Ni več monarhov in tudi v Cerkvii je drugi vatikanski cerkveni zbor naredil velikanske premike glede nauka o Cerkvii (ekleziologije). Tudi župnijska ureditev ni več piramidalna, ampak je v obliki kroga. V njej duhovnik prepoznava, animira in spodbuja vse karizme, ki jih Sveti Duh podarja občestvu. Zdi se mi, da je to zdaj zelo pomembna vloga duhovnika. Ni mu treba delati vsega, treba pa je decentralizirati delo v župniji. Obenem je njegova vloga tudi milost povezovanja in pospeševanja rasti karizem, ki jih Duh podarja posameznim vernikom. (Kastelec in Purger 2009, 15)

Pedagoško delo na fakulteti je dopolnjeval z znanstvenoraziskovalnim delom, ki ga še vedno nadaljuje in svojo aktivnost dokazuje na kongresih, mednarodnih konferencah in predavanjih ter s številnimi objavami poljudnih, strokovnih in znanstvenih člankov ter razprav.

3 Raziskovalno in avtorsko delo

Bibliografija Vinka Škafarja obsega več kot 550 enot, v katerih ga srečujemo kot avtorja izvornih znanstvenih ter strokovnih razprav s področja pastoralne teologije – tu prevladuje skrb za mlade in družine; njegove zgodovinske razprave pa osvetljujejo življenje in delo slovenskih kapucinov ter drugih duhovnikov, ki so prispevali h kulturni in duhovni rasti slovenskega

prostora. Napisal je zgodovinske razprave o nekdanjih kapucinskih predjožefinskih samostanih v Mariboru, na Ptuj in v Radgoni. Skrb za kapucinsko duhovnost in za ohranitev spomina na sobrate kapucine ter njihovo delo ga je spodbudila k urejanju številnih strokovnih monografij, največ teh je izdal v zbirki Frančiškova knjižnica, kjer je pod njegovim uredništvom od leta 1993 do 2014 izšlo 23 knjig, med njimi številne s pomembno duhovno vsebino kapucinskega avtorja Ranierra Cantalamesse.

Od leta 1981 do 2008, skupaj 27 let, je bil urednik družinske priloge *Naša družina* pri tedniku *Družina*. Njegovi uvodniki v *Našo družino* so leta 2009 izšli v samostojni monografiji pod naslovom *Iz meseca v mesec* in so svojevrstna podoba Škafarjevega odnosa do človeka znotraj slovenske krščanske družine. Vsebina teh uvodnikov se odraža tudi v njegovih nedeljskih in priložnostnih pridigah, ki jih opravlja v svojem pastoralnem delu. Tukaj je na najbolj neposreden način vidna njegova duhovna misel.

Pokoncilsko navdušenje nad ekumenizmom je prevzelo tudi Vinka Škafarja in ga gnalo k raziskovanju predvsem vzhodne duhovnosti, kot zvestega Prekmurca v konfesionalno mešanem Prekmurju pa ga je spodbudilo tudi k raziskovanju evangeličanske duhovnosti. Še danes je aktiven na ekumenskem področju, kjer ga bogatijo izkušnje dolgoletnega sodelovanja z dr. Stankom Janežičem in ekumenskim zbornikom *V edinosti*, pri katerem je bil dolga leta sodelavec, od 2002 do 2012 pa tudi urednik. Svojo ekumensko pot še vedno nadaljuje kot član Slovenskega ekumenskega sveta in član uredniškega odbora revije *Edinost in dialog* ter je nepogrešljiv vezni člen med starejšo in mlajšo generacijo ekumenskih sodelavcev.

Kot predavatelj pastoralne teologije se je na Teološki fakulteti srečeval z vprašanjem številnih sekt in verskih gibanj, kar ga je spodbudilo k raziskovanju tega pojava sodobne družbe, ki je v nenehnem iskanju presežnega, pri čemer odkriva vedno nove oblike duhovnosti. Danes lahko Vinka Škafarja štejemo med vidnejše poznavalce sekt in novodobskih duhovnih gibanj v slovenskem prostoru. Plod tega njegovega dela je knjiga, ki jo je skupaj z dr. Julko Nežič pripravil leta 1998 in je izšla pod naslovom *Verstva, sekte in novodobna gibanja*. Med drugim si še danes prizadeva, da bi se v slovenskem jeziku uveljavil izraz »verstveni« v pomenu religijski, kar razlaga s tem, da ne govorimo o npr. gibanju znotraj vere, temveč znotraj posameznega verstva. V poznavanju verstev, sekt in novodobskih

gibanj (*new age*) pa ni le teoretik, temveč se dejavno vključuje v vse vrste sodelovanja in delovanja na tem področju. V reviji *Ognjišče* zadnjih deset let večkrat odgovarja na vprašanja v pismih bralcev in pojasnjuje temeljna verska in življenjska vprašanja, s katerimi se soočajo mladi in manj mladi bralci. Skozi njegove odgovore je mogoče prepoznati njegovo duhovniško, redovniško in teološko držo. To poklicno in človeško držo pa v njem prepoznamo tudi iz objavljenih vsebin, kot je njegova opredelitev glede uporabe izrazov revščina in siromaštvo:

Revščina ali siromaštvo je vedno zlo, ki ga je treba odpravljati, uboštvo pa je v Cerkvii nasledek svobodne odločitve za skromnost v smislu starozaveznih »Božjih ubožcev« (anawim), ki zaupajo v Gospoda in so veseli »Božji ubožci«, in v Kristusa, ki je postal ubog, da bi mi obogateli. Cerkev »Božjih ubožcev« je lahko v času potrošništva močno znamenje živega Kristusa, ki ga ljudje danes spoznavajo pri kristjanih. Kristus je zato postal ubog, da bi se solidariziral z reveži, s tistimi, ki trpijo. Krščansko redovništvo v svoji hoji za Kristusom se zaobljublja na uboštvo, ne na revščino. Zato so vzornika med novozaveznimi ubožci Frančiška Asiškega kar poimenovali »Asiški Ubožec« (ne Asiški Revež), kar velja za številne krščanske (katoliške, pravoslavne in v zadnjem stoletju tudi protestantske) redovnike in redovnice in tudi laiške vernike. Današnji krščanski ubožci hodijo za Kristusom ubogim in se solidarizirajo z današnjimi reveži ter se seveda trudijo, da bi revščino odpravljali. (Škafar 2010, 25)

Sklep ali Frančiškov duh v življenju in besedi Vinka Škafarja

Življenje in delo Vinka Škafarja je tesno in neločljivo povezano s kapucinskim redom in Frančiškovo duhovnostjo, ki v ospredje postavlja preprostost, služenje in pozitiven odnos do stvarstva in malega človeka v njem. Najbolj znan slovenski kapucin Janez Svetokriški (1647–1714) je v eni svojih znamenitih pridig o tedanjem svetu in človeku zapisal:

Ta svet je ena komedija; inu ravnu kakor per komediji se ne gleda, kdo je krajl ali gospud ali kmet, temuč kdo zna dobro svojo peršono naprej prnesti (inu velikokrat ta, kateri ima peršono eniga

kmeta per komediji, vekši šenkingo doseže, kakor ta, kateri ima krajlevo pešono) – taku tudi če en kmet, en delavc & c. dobro živi v svojim stanu, more tulikajn lona si zaslužit per Bogu kulikajn en krajl ali duhovni. (Svetokriški 2014)

Kakor se je Svetokriški pred 350 leti znal približati preprostim in zahtevnejšim poslušalcem svojih pridig s posrečeno preprostostjo in vedrino, tako lahko tudi za Vinka Škafarja zapišemo, da je njegova beseda neposredna in razumljiva, nazorna in spodbudna. Njegova skrb za sočloveka se kaže tudi v zanimanju za slehernega, preprostega in tistega višjega stanu, za življenjske usode bližnjih in daljnih, tudi oddaljenih. Čeprav včasih ne daje vtisa, da je pozoren poslušalec, pa kasneje s svojimi dejanji in ravnanji velikokrat potrjuje, da svoje sogovornike ali preprosto ljudi, ki jih sreča na svoji poti, spremlja v njihovih stiskah in tegobah pa tudi v njihovih uspehih in v veselju. V pogovoru za *Frančiškovega prijatelja* je ob svojem zlatomašnem jubileju dejal:

Od malega sem želel izvrševati poslanstvo duhovnika, in ta skrita želja me ni nikoli zapustila. Rad imam ljudi, čeprav se zavedam svojih številnih pomanjkljivosti, ki so moj križ in ga moram nositi. (Pečar 2016, 18)

Ob tem svojem križu, ki ga nosi, ga številni njegovi nekdanji veroučenci, študentje, člani različnih skupin (mladinske, zakonske) ohranjajo v prijetnem spominu, kar kažejo tudi nekateri vzdevki, ki si jih je v letih svojega delovanja »prislužil«, in kar morda najbolj ponazarja njegov značaj. Bratje kapucini ga poznajo po medbratskih odnosih, ki jih goji v vsaki skupnosti. Vzajemno sprejemanje lahko v sedanjem, velikokrat brezosebnem svetu čutimo kot dar, ki ni dan vsakemu človeku. Zato je toliko večja vrednota, da človek, ki sprejema svoje življenje in svoje poslanstvo v tem svetu, to svoje sprejemanje tudi pokaže oziroma izrazi v pisani besedi. Vinko Škafar je v zbirki svojih uvodnikov zapisal:

Stvarstvo je kakor barvno okno katedrale, ki zaživi v vseh svojih barvah le takrat, ko skozi posije sonce. Sonce, ki daje življenje bitjem, je Bog Stvarnik in Odrešenik. V Frančiškovih prečiščenih očeh je stvarstvo izgubilo svojo senčnost in postalo prosojno, postalo je

znamenje navzočnosti, usmiljenosti in sočutja Najvišjega. (Škafar 2009, 160)

V tem smislu razumemo duhovno držo Vinka Škafarja, ki »kakor barvno okno katedrale zaživi« v vseh svojih odtenkih, ko skozenj posije sonce Frančiškovega duha in njegovega odnosa do človeka in vsega stvarstva.

Reference

- Kastelec, Barbara in Moja Purger.** 2009. Cerkev moraš imeti rad: p. Vinko Škafar o pastoralnih izzivih sodobnega časa. *Družina*, 30. avgusta. <https://druzina.si/ICD/spletnastran.nsf/clanek/58-35-NasPogovor-1> (pridobljeno 25. 8. 2020).
- Kontler, Jasna.** 2020. Kriza je priložnost za izboljšanje: vsestransko aktivni duhovnik iz kapucinskega reda. *Delo*, 28. januarja. <https://www.delo.si/novice/slovenija/kriza-je-priloznost-za-izboljsanje-272707.html> (pridobljeno 25. 8. 2020).
- Krajnc-Vrečko, Fanika.** 2016. *V službi Cerkve in ljudi: ob zlatomašnem jubileju p. Vinka A. Škafarja*. Maribor: Župnija sv. Jožefa.
- Novosel, Ana.** 1984. Tudi po osnovni šoli skupaj z drugimi. *Zvonovi Ptujškega pastoralnega področja*, 9–11. Ptuj: Ptujsko pastoralno področje.
- . 1984. Teološki tečaj za versko poglavitost tudi na Ptujju. *Zvonovi Ptujškega pastoralnega področja*, 12–14. Ptuj: Ptujsko pastoralno področje.
- Pečar, Fani.** 2016. Zlata brata: br. Vinko in br. Pavel. *Frančiškov prijatelj* 27(2): 18.
- Podjavoršek, Jana.** 2009. Vesel sem, da sem Frančiškov: intervju, br. Vinko Škafar. *Frančiškov prijatelj* 21(3): 16.
- Svetokriški, Janez.** 2014. Janez Svetokriški. *Ognjišče*. <https://revija.ognjisce.si/iz-vsebine/priloga/2405-janez-svetokriski> (pridobljeno 25. 8. 2020).
- Š. J.** 1984. Stalni tečaj priprave na krščanski zakon. *Zvonovi Ptujškega pastoralnega področja*, 11–12. Ptuj: Ptujsko pastoralno področje.
- Škafar, Vinko.** 2009. *Iz meseca v mesec*. Ljubljana: Družina.
- . 2010. Uboštvo nasproti revščini. *Družina*, 24. oktober, 25.
- . 2016. *Ptujski kapucini in župnija sv. Ožbalta*. Ptuj: Župnija sv. Ožbalta.
- . 2016a. Sveti Leopold Mandić, znamenje usmiljenega Očeta: ob 150. obletnici rojstva (12. maja 1866–30. julija 1942). *Družina*, 22. maja, 7; 29. maja, 7.

